

ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ПОНЯТТЯ «МЕХАНІЗМ ФІНАНСУВАННЯ»

За свідченням сучасних джерел слово "механізм" до студіювання реалій фінансового світу залучили радянські науковці [1, с. 201]. Від початку використання та до нашого часу "механізм" вживається і як метафора, і як інструментальне поняття. В якості останнього одним з перших почало формуватися поняття "фінансово-кредитного механізму", яке поступово перетворилося на "фінансовий механізм", набуло наукового оформлення у енциклопедичних працях, освічених авторитетом визнаних вчених, та отримало змістовне наповнення як "комплекс форм, засобів та інструментів регулювання" [4, с. 508]. Звісно, і перед цим визначенням, і досі науковці доповнюють поняття "фінансового механізму" новими змістовними елементами, не гребуючи одночасного метафоричним вжитком слова "механізм".

Т. Бурденюк і В. Свірський стверджують, що фінансовий механізм складається з методів, форм, інструментів, важелів, які знаходяться у стані узгодженої дії та використовуються для "формування, розподілу та використання фінансових ресурсів з метою забезпечення сталих темпів економічного зростання" [1, с. 203]. Автори звертають особливу увагу читачів на цільове призначення фінансового механізму – динамічний розвиток соціально-економічної системи, без уточнення її меж.

Підтверджуючи динамічний характер фінансового механізму та наявність форм і методів у його складі, М. Дмитришин пропонує доповнити його зміст функціями забезпечення, організації, планування, регулювання, стимулювання і контролю фінансових потоків [2, с. 293], що дозволяє авторці стверджувати структурно-функціональний підхід до розуміння фінансового механізму.

З часом разом з поняттям "фінансовий механізм" з'являється формулювання "механізм фінансування." Його обриси можна помітити у раніше наведеному енциклопедичному визначенні фінансового механізму, якому авторами призначено регулювати використання фінансових ресурсів [4, с. 508]. А вже І. Каленюк, досліджуючи основні підходи до фінансування освіти, визнає існування "фінансового механізму" та його складових, серед яких присутній "механізм фінансування" [3, с. 26]. В своєму дослідженні І. Каленюк очікувано наповнює механізм

фінансування "формами, методами і ресурсами" та пропонує порядок їх організаційного поєднання.

Механізм фінансування вищої освіти вивчає у своєму дисертаційному дослідженні Т. Яшук, яка інтерпретує його "як сукупність організаційних форм фінансових відносин і методів формування і використання централізованих та децентралізованих фондів грошових коштів, методів фінансового планування, форм управління фінансами з метою ефективного функціонування закладів вищої освіти". Попри освітній контекст студій Яшук, у наведеному визначенні зауважимо, що словосполучення "організаційна форма" не залежить від об'єкта дослідження.

Поступове осмислення науковою спільнотою поняття "фінансовий механізм" до вигляду "сукупності механізмів", серед яких представлений "механізм фінансування", не виключає можливості усвідомлення науковцями підміни структурного зв'язку двох механізмів причинно-наслідковим з наступним отриманням для "механізму фінансування" понятійної самостійності. Зачіпкою в уникненні пастки гносеологічної пустоти для виниклого поняття є традиційне для будь-яких "механізмів" їх розуміння як форми певного змісту, що надає цьому змісту смисли організації як локальної системи цільового призначення, яка, завдяки дослідженням науковців, має знайти місце в системах "фінансовий механізм", "господарський механізм" та "соціальний механізм".

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бурденюк Т. Теоретичні засади фінансового механізму / Т. Бурденюк, В. Свірський // Економічний аналіз. — 2012. — Т. 10(2). — С. 201-205.
2. Дмитришин М.В. Системний підхід до формування фінансового механізму вищого навчального закладу / М. В. Дмитришин // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. — 2013. — № 8. — С. 289-294.
3. Каленюк І.С. Напрями трансформації механізмів фінансування освіти в сучасному світі / І. С. Каленюк // Демографія та соціальна економіка — 2017. — № 1. — С. 24-36.
4. Мочерний С. В. Економічний енциклопедичний словник: у двох томах. Т. 2 / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. А. Устинко, С. І. Юрій; за ред. С. В. Мочерного. — Львів : Світ, 2006. — 568 с.